له بڵاوكراوەكانی ماڵپەڕی بەهەشت

وانه گرنگەكان
بۆ
تیٚكڕای موسڵمانان

(الدروس الـمهمة لعامة الأمة)

نووسینی زانا و پێشەوا

عبد العزيز بن عبد الله بن باز رحمه الله

وەرگێڕانی

محمد عبد الرحمن لطيف

وتارخوێنی مزگەوتی (شێخ إبراهیم) له كەلار

چاپی دەیەم ١٤٣٨ ك

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێكی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لەپێناو بڵاوكردنەوەی ئەو ئیسلامەیە كە سەلەفی صاڵح - پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێكی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەهەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر رێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە رەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاک بەو شێوەیەیی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەهەشت

بسم الله الرحمن الرحيم

* پێشەکی دانەر :

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ، وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَى عَبْدِهِ وَرَسُوْلِهِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِيْنَ .

أَمَّا بَعْدُ :

ئەمە چەند وتەیەکی کورت و پوختە سەبارەت بە ڕوونکردنەوەی ئەوەی کە پێویستە تێکڕای ئوممەت بیزانن لە بارەی ئاینی ئیسلامەوە ، ناوم لێناوە : (الدروس المهمة لعامة الأمة / **وانە گرنگەکان بۆ تێکڕای موسڵمانان**)* .

داواکارم لە خوای گەورە سوودی پێبگەیەنێت بە موسڵمانان و لێمی قەبوڵ بکات ، بەڕاستی خوا بەخشندە و میهرەبانە .

عبد العزيز بن عبد الله بن باز

ئەم کتێبەم وەرگێڕا لە نێو مزگەوتی

(الشيخ عبد العزيز بن عبد الله بن باز رحمه الله)

شهر ذي الحجة / ١٤٣٣ ك / مكة المكرمة / العزيزية

---

* لەم ناونیشانە و ناوەڕۆك و شێوازی دارشتنی کتێبەکەوە دەردەکەوێت کەوا (الشيخ ابن باز رحمه الله) مەبەستی ئەوەیە کە مامۆستایان و بانگخوازان ئەم بابەتە گرنگانە بە دەرس بڵێنەوە بە تێکڕای موسڵمانان .

بەرنامە و پلانی

(وانە گرنگەکان بۆ تێکڕای موسڵمانان)

* وانەی یەکەم : سورەتی فاتیحە و سورەتە کورتەکان :

سورەتی فاتیحە و ئەوەی کە دەتوانرێت لە سورەتە کورتەکان لە سورەتی (الزلزلة)وە تاوەکو سورەتی (الناس) بە پێوتنەوە و ڕاستکردنەوەی خوێندنەوە و پێلەبەرکردن و شیکردنەوەی و لێکدانەوەی ئەوەی کە لێتێگەیشتنی پێویستە .

* وانەی دووەم : پایەکانی ئیسلام :

ڕوونکردنەوەی پێنج پایەکانی ئیسلام ،

وە یەکەمینیان و گەورەترینیان :

شایەتیدانە بەوەی کەوا هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە خوا ، وە بەڕاستی (مُحَمَّد)یش (ﷺ) پێغەمبەری خوایە ،

بە شیکردنەوەی و لێکدانەوەی واتاکانی لەگەڵ ڕوونکردنەوەی مەرجەکانی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) .

وە **واتاکەی** بریتی‌یە لە : (لَا إِلَـهَ) : ڕەتکردنـەوەی هـەموو ئـەو پەرسـتراوانەی کە جگە لە خوا دەپەرسترێن ، (إِلَّا اللَّه) : سەلماندنی پەرستن بۆ خوای تەنها و بێ شەریك .

وە **مەرجەکانی** (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّه)یش بریتین لە :

١ ـ زانیاری بە واتاکەی کە نەزانی ڕەتدەکاتەوە .

٢ ـ وە دڵنیابوون کە گومان ڕەتدەکاتەوە .

٣ ـ وە نیازپاکی کە شیرك و هاوبەشی ڕەتدەکاتەوە .

٤ ـ وە ڕاستگۆیی کە درۆ ڕەتدەکاتەوە .

٥ ـ وە خۆشەویستی کە ڕق لـێبوون ڕەتدەکاتەوە .

٦ ـ وە پابەندبوون کە وازلێهێنان ڕەتدەکاتەوە .

٧ ـ وە وەرگرتن کە ڕەتکردنەوە ڕەتدەکاتەوە .

٨ ـ وە بێباوەڕبوون بەوەی کە جگە لە خوا دەپەرسترێت .

وە هەموو ئەم مەرجانە لەم دوو بەیتەدا کۆکراونەتەوە :

عِلْمٌ يَقينٌ وإخلاصٌ وصِدقُكَ مَعَ　　محبَّةٍ وانقيادٍ والقبولِ لها

وَزِيدَ ثامنها الكُفرانُ مِنْكَ بِمَا　　سِوى الإلهِ من الأَوثانِ قَدْ أُلِّها

لەگەڵ روونکردنەوەی شایەتیدان بەوەی کەوا (مُحَمَّد ﷺ) پێغەمبەری خوایە و **خواستراوەکانی** ـ کە بریتین لە ـ :

ـ بەڕاستخستنەوەی لەوەی کە هەواڵی پێداوە .

ـ وە گوێڕایەڵی کردنی لەوەی کە فەرمانی پێکردووە .

ـ وە دوورکەوتنەوە لەوەی کە قەدەغەی کردووە و ڕێگری لێکردووە .

ـ وە خوا نەپەرسترێت مەگەر تەنها بەو شەریعەتە نەبێت کە ئەو هێناویێتی .

ئەنجا باقی پێنج پایەکانی تری ئیسلام روونبکاتەوە بۆ فێرخوازان کە بریتین لە : نوێژ و زەکات و ڕۆژووی رەمەزان و حەج کردنی ماڵی حورمەتگیراوی خوای گەورە بۆ هەرکەسێك لە توانایدا هەبێت بیکات .

* وانەی سێیەم : پایەکانی ئیمان :

پایەکانی ئیمان شەشن کە ئەمانەن : باوەڕ بێنیت بە خوا و فریشتەکانی و کتێبەکانی و پێغەمبەرەکانی و ڕۆژی دوایی ، وە باوەڕ بێنیت بە قەدەر خێر و شەڕی کە لە لایەن خوای گەورەوەیە .

* وانەی چوارەم : بەشەکانی یەکخواپەرستی و بەشەکانی شیرك :

ڕوونکردنەوەی بەشەکانی یەکخواپەرستی (أقسام التوحيد) کە سیانە :

١ - یەکتاکردنەوەی خوا لە پەرستراوێتیدا (توحيد الألوهية) .

٢ - یەکتاکردنەوەی خوا لە پەروەردگارێتیدا (توحيد الربوبية) .

٣ - یەکتاکردنەوەی خوا لە ناو و صیفتەکانیدا (توحيد الأسماء والصفات) .

* یەکتاکردنەوەی خوا لە پەروەردگارێتیدا (توحيد الربوبية) :

بریتییە لە باوەڕهێنان بەوەی کە خوای پاك و بێکەموکوڕی بەدیهێنەری هەموو شتەکانە ، وە هەڵسوڕێنەر و بەڕێوەبەری هەموو شتەکانە ، وە هیچ شەریکی نییە لەوانەدا .

* یەکتاکردنەوەی خوا لە پەرستراوێتیدا (توحيد الألوهية) :

بریتـیـیە لـە باوەڕهێنـان بـەوەی کـە خـوای پـاك و بێکـەموکوڕی تـەنها ئـەو پەرستراوە بـە حـەق بـە بـێ شـەریك لـەوەدا ، ئـەوەش واتـای (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّه)یـە ، چونکە واتاکەی بریتیـیە لەوەی کە : هیچ پەرستراوێك نـیـیە شایستەی پەرستن بێت جگە لە خوا ، بۆیە پێویستـە هـەموو پەرستشـەکان لـە نوێژ و ڕۆژوو و جگـە لەمانەش بە پاك و پوختیەوە تەنها بۆ خوا ئەنجامبدرێن .

* **یەکتاکردنەوەی خوا لە ناو و صیفتەکانیدا** (توحيد الأسماء والصفات) :

بریتـیـیە لـە باوەڕهێنـان بـە هـەموو ئـەو نـاو و سـیفەتانەی خـوای گـەورە کـە لـە قورئانی پیرۆز و فەرموودە صەحیحەکاندا هـاتوون ، وە سـەلماندنیان بـۆ خـوا بـە تەنها بەو شێوازەی کە شیاوە بۆ خوای پاك و بێکەموکوڕی بە بێ گۆڕین (تَحريف) و پەکخستن (تعطيل) و چۆنێتی بۆ دانان (تكييف) و نموونـە بـۆ هێنانـەوە (تَمثيل) ، ئەمەش کردەوەکردنە بە فەرمایشـتی خـوای پـاك و بێکـەموکوڕی : ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾﴾ [الإخلاص] .

واتە : بلّێ خوا تاك و تەنهایە ، خوا پێویستی بـە هـیچ شـتێك نـیـیە و هـەموو شتێکیش پێویستی بە ئەو هەیە ، کەسـی لـێنەبووە و لـە کەسـیش نـەبووە ، وە هیچ کەسێکیش هاووێنەی ئەو نییە .

وە فەرمایشتی خوای گەورە : ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ١١﴾ [الشورى] .

واتە : **هیچ شتێك وەكو خوا نییە و خواش بیسەر و بینەرە .**

وە هەندێك لە زانایان كردوویانە بە دوو بەشەوە : (**یەكتاكردنەوەی خوا لە ناو و صیفەتەكانیدا** / توحيد الأسماء والصفات)ی خستووەتە نێو (**یەكتاكردنەوەی خوا لە پەروەردگاریێتیدا** / توحيد الربوبية) ، وە ئەمەش هیچ لاریەكی تێدا نییە چونكە مەبەستەكە لە هەردوو دابەشكردنەكەدا روونە .

وە **بەشەكانی شیرك سیانە** :

١ - **شیركی گەورە** (شركٌ أكبر) .

٢ - **شیركی بچووك** (شركٌ أصغر) .

٣ - **شیركی نادیار و شاراوە** (شركٌ خَفِيٌّ) .

شیركی گەورە ئەوە دەخوازێت كە كردەوەكان هەڵوەشێنێتەوە و پووچەڵیان بكاتەوە ، وە مانەوەی هەتاهەتاییش لە نێو ئاگردا بۆ ئەو كەسەی كە لەسەری

دەمرێت ، هەروەکو خوای پاك و گەورە فەرموویەتی : ﴿ وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾ ﴾ [الأنعام] .

واتە : وە ئەگەر شیریك ئەنجامبدەن ئەوا کردەوەکانیان هەڵدەوەشێتەوە .

وە خوای پاك و بێ‌کەموکوڕی فەرموویەتی : ﴿ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُواْ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلْكُفْرِ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ وَفِي ٱلنَّارِ هُمْ خَٰلِدُونَ ﴿١٧﴾ ﴾ [التوبة] .

واتە : بۆ موشریکەکان نییە ماڵەکانی خوا ئاوەدان بکەنەوە لە کاتێکدا کە شایەتی کوفریان داوە بەسەر خۆیاندا ، ئا ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشێنراوەتەوە و لە نێو ئاگریشدا بە هەتاهەتایی دەمێننەوە .

وە هەر کەسێکیش لەسەری بمرێت ئەوا هەرگیز خوا لێی خۆش نابێت ، وە بەهەشتیشی لێ حەرام و قەدەغە دەبێت هەروەکو خوای گەورە فەرموویەتی :

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ﴿٤٨﴾ ﴾ [النساء] .

واتە : بەڕاستی خوا لەوە خۆشنابێت کە شەریکی بۆ دابنرێت ، وە لە خوارووی ئەوەوە خۆشدەبێت بۆ هەر کەسێك کە خۆی ویستی لێی هەبێت .

وە خوای پـاك و بێكـەموكوڕی فەرموویـەتی : ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٧٢﴾﴾ [المائدة] .

واتـە : بەڕاسـتی هەركەسـێك شـەریك بـۆ خـوا دابنێـت ئـەوا بـەدڵنیایی خـوا بەهەشتی لـێ حەرام و قەدەغە دەكات و جێگای حەوانەوەی ئاگری دۆزەخـە ، وە موشریكەكان هیچ كەسێك پشتیوان و تكاكاریان نییە .

وە **لە جۆرەكانی شیركی گەورە** : دوعا و پاڕانەوە لە مردوو و بتەكان و هانا بـۆ لابردنیان و نەزركردن و حەیوان سەربڕین بۆیان و هاوشێوەكانی ئەمانەش .

وە **شیركی بچووك** : بریتیـیە لەوەی كە بـە دەقـەكانی قورئـان یـان فـەرموودە سەلمێنراوە بە شیرك ناوبراوە بەڵام لە جۆری شیركی گەورە نییە : وەكو ریـــا و پێشچاوی كردن لە هەندێك لە كردەوەكاندا ، وە سوێندخواردن بە جگـە لـە خـوا ، وە وتەی : ئەگەر خـوا و فـلان ویسـتیان لـێبێت و هاوشـێوەكانی ئەوانـە ، لەبـەر فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ) : ((أَخْوَفُ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكُ الأَصْغَرُ)) فَسُئِلَ عَنْهُ ، فَقَالَ : ((الرِّيَاءُ))[1].

---

(1) رواه الإمام أحمد والطبراني والبيهقي عن محمود بن لبيد الأنصاري (رضي الله عنه) بإسناد جيد ، ورواه الطبراني بأسانيد جيدة عن محمود بن لبيد عن رافع بن خديج عن النبي (ﷺ) .

واتـه : ترسـناکترین شـتێك کـه لـێی بترسـم لەسـەرتان شـیرکی بچـووکه ، پرسیاری لێکرا سەبارەت بەوە ، فەرمووی : ریـا و پێشچاوی کردنه .

وه لەبــەر فەرمایشــتی پێغەمبــەر (ﷺ) : ((مَـنْ حَلَـفَ بِشَـيْءٍ دُونَ اللَّهِ فَقَـدْ أَشْرَكَ))[٢].

واته : هەرکەسێك سوێندبخوات بە شتێك جگە لە خوا ئەوا شیرکی ئەنجامداوە .

وه پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ))[٣].

واته : هەرکەسێك سوێندبخوات بـە جگـە لـە خـوا ئـەوا کـوفری کـردووه یـان شیرکی ئەنجامداوە .

وه لەبـەر فەرمایشـتی پێغەمبـەر (ﷺ) : ((لَا تَقُولُوا : مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ ، وَلَكِنْ قُولُوا : مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ))[٤].

واته : مەڵێن : ئەگەر خوا و فلان ویستیان لـێبێت ، بەڵکو بڵێن : ئەگەر خوا و پاشان فلان ویستیان لـێبێت .

[٢] رواه الإمام أحمد بإسناد صحيح عن عمر بن الخطاب (رضي الله عنه) .
[٣] رواه أبو داود والترمذي بإسناد صحيح من حديث ابن عمر (رضي الله عنهما) .
[٤] أخرجه أبو داود بإسناد صحيح عن حذيفة بن اليمان (رضي الله عنه) .

وە ئـەم جـۆرەی شـیرك هەڵگەڕانـەوە و دەرچـوون و پاشـگەزبوونەوە لـە دیـن نـــاخوازێت ، وە مانـــەوەی هەتاهـــەتاییش لـــە نێـــو ئـــاگردا ناخوازێـــت ، بـــەڵام یەکخواپەرستی تەواو و پێویست ڕەتدەکاتەوە .

وە جۆری سێیەم کە **شـیرکی نادیـار و شـاراوەیە** : بەڵگەکـەی بـریتـیـیە لـە فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ) : ((أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ ؟ قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : الشِّرْكُ الْخَفِيُّ ، يَقُومَ الرَّجُلُ فَيُصَلِّي فَيُزَيِّنُ صَلَاتَهُ لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ الرَجُلِ إِلَيْهِ))(٥).

واتە : ئایا هەواڵتان نەدەمێ بەوەی کە بە لامەوە ترسناکترین شتە لەسـەرتان لە مەسیحی دەججال ؟ وتیان : بەڵێ ئەی پێغەمبـەری خـوا ، فـەرمووی : شـیرکی نادیار و شاراوەیە .. پیاوێـك هەڵدەسـێت نوێـژدەکات و نوێژەکـەی دەڕازێنێتـەوە لەبەر ئەوەی کە دەبینێت پیاوێکی تر سەیری دەکات .

وە دروستیشە شیرك دابەش بکرێت بەسەر تەنها دوو جۆردا : شیرکی گەورە و بچووك .

بەڵام شیرکی نادیار و شاراوە ئەوا هەردووکیان دەگرێتەوە : لـە گەورەکەیانـدا بـوونی هەیـە وەکـو شـیرکی مونـافیق و دووڕووەکـان چـونکە ئـەوان بیروبـاوەڕە

(٥) رواه الإمام أحمد في مسنده عن أبي سعيد الخدري (رضي الله عنه) .

پوچەڵەکانیان دەشارنەوە ، وە ئیسلامەتی دەردەبڕن و ڕادەگەیەنن بـە مەبەسـتی ریـــا و پێشچاوی کردن وە لەبەر هەبوونی ترس لەسەر خۆیان .

وە شیرکی نادیار و شاراوە لە شیرکی بچووکیشدا بـوونی هەیـە وەکو ریـــا و پێشچــاوی کــردن ، هــەروەکو لــە فەرموودەکــەی (محمود بن لبيد الأنصاري) و فەرموودەکەی (أبو سعيد)دا هاتووە کە لە پێشەوە باسکران ، والله ولي التوفيق .

* وانەی پێنجەم : چاکەکاری (الإحسان) :

پایەی **چاکەکاری** (**الإحســان**) بـریتـیـیـە لـەوەی کـە : خـوا بپەرستیت وەکو ئەوەی کە بیبینیت ، وە ئەگەر تۆ خوا نەبینیت ئەوا ئەو تۆ دەبینێت .

❖ ❖ ❖

* وانەی شەشەم : مەرجەکانی نوێژ (شروط الصلاة) :

مەرجەکانی نوێژ بریتین لە (٩) نـۆ مەرج کە ئەمانەن :

١ ـ موسڵمان بوون .

٢ ـ وە عاقڵ بوون .

٣ ـ وە تەمیزکردن و تێگەیشتن و جیاکردنەوەی شتەکان لە یەکتر .

٤ ـ وە لابردنی بێنوێژی .

٥ ـ وە لابردنی پیسی .

٦ ـ وە داپۆشینی عەورەت .

٧ ـ وە ڕۆیشتنە ناو کاتەوە .

٨ ـ وە ڕووکردنە قیبلە .

٩ ـ وە هەبوونی نییەت .

* وانەی حەوتەم : پایەکانی نوێژ (أركان الصلاة) :

پایەکانی نوێژ (١٤) چواردەن کە ئەمانەن :

١ ـ بە پێوە وەستان لەگەڵ هەبوونی تواناداا .

٢ ـ وە تەکبیرەی ئیحرام [(الله أكبر)ی دابەستنی نوێژ] .

٣ ـ وە خوێندنی سورەتی فاتیحە .

٤ ـ وە کڕنوش بردن (الركوع) .

٥ ـ وە ڕاستبوونەوەی پاش کڕنوش بردن .

٦ ، ٧ ـ وە سوجدەبردن لەسەر هەر حەوت ئەندامەکە ، وە ڕاستبوونەوەش لـێی .

٨ ـ وە دانیشتنی نێوان هەردوو سوجدەکە .

٩ ـ وە ئارامبوون و لەجووڵەکەوتن لە هەموو کردارەکاندا .

١٠ ـ وە ریزبەندی (الترتيب) لە نێوان هەموو پایەکاندا .

١١ ، ١٢ ـ وە شایەتومانی (تەحیاتی) کۆتایی و دانیشتن بۆی .

١٣ ـ وە سەڵاواتدان لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) .

١٤ ـ وه هەردوو سەلامدانەوەکە .

* وانەی هەشتەم : فەرزەکانی نوێژ (واجبات الصلاة) :

فەرزەکانی نوێژ (٨) هەشتن کە ئەمانەن :

١ ـ هەموو (الله أكبر)ەکان جگە لە تەکبیرەی ئیحرام کە رووکنە .

٢ ـ وه وتەی (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَه) بۆ ئیمام و تاك .

٣ ـ وه وتەی (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْد) بۆ هەمووان .

٤ ـ وه وتەی (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيم) لە کڕنوشدا .

٥ ـ وه وتەی (سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى) لە سوجدەدا .

٦ ـ وه وتەی (رَبِّ اغْفِرْ لِي) لە نێوان هەردوو سوجدەکەدا .

٧ ، ٨ ـ وه شایەتومانی (تەحیاتی) یەکەم و دانیشتن بۆی .

* وانەی نۆیەم : ڕوونکردنەوەی (شایەتومان / تەحیات) :

ڕوونکردنـەوەی شـایەتومان ئەوەیـە کـە بڵێـت : ((التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلاَمُ عَلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)) .

ئەنجا سەڵاوات بدات لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) و دوعای بەرەکەتی بـۆ بکـات و بڵێـت : ((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ)) .

ئەنجا لە تەحیاتی کۆتاییدا پەنابگرێت بە خوا لە سزای دۆزەخ و لە سزای گۆڕ و لە ئاشووبی ژیان و مردن و لە ئاشووبی مەسیحی دەججال و بڵێـت : ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ)) .

ئەنجا لە ئەو دوعایانە هەڵدەبژێرێت کە ویستی لـێیەتی ، بـە تایبـەت ئەوانـەی کە لە سوننەت و ئاثارەکاندا هاتوون و لەوانـەش : ((اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ)) ، ((اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْماً كَثِيراً وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ)) .

بەڵام لە شایەتومانی (تەحیاتی) یەکەمدا ئەوا لە پاش هەردوو شایەتیدانەکە هەڵدەسێتەوە بۆ رکعاتی سێیەم لە نوێژی نیوەڕۆ و عەسر و مەغریب و عیشادا ، وە ئەگەر سەڵاواتیش بدات لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) ئەوا باشترە لەبەر گشتێتی ئەو فەرموودانەی کە لەو بارەیەوە هاتوون ، ئەنجا لە پاش ئەوە هەڵدەسێتەوە بۆ رکعاتی سێیەم .

* وانەی دەیەم : سوننەتەکانی نوێژ (سُنَنُ الصلاة) :

لە سوننەتەکانی نوێژ :

١ ـ زیکر و دوعای سەرەتای دەستپێکردنی نوێژ .

٢ ـ دەستی ڕاست بخرێتە سەر دەستی چەپ و لەسەر سنگ دابنرێت لە کاتی وەستاندا لە پێش و پاش کڕنوش .

٣ ـ بەرزکردنەوەی هەردوو دەست بە یەکخستن و کراوەیەتی پەنجەکان تا ئاستی هەردوو شان یان هەردوو گوێ لە کاتی (الله أكبر)ی یەکەمدا ، وە لە کاتی کڕنوش بردن و بەرزبوونەوەش لێی ، وە لە کاتی هەستانەوەش لە شایەتومانی (تەحیاتی) یەکەمدا بۆ ڕکعاتی سێیەم .

٤ ـ زیاتر لە یەك جار وتنی تەسبیحاتی کڕنوش و سوجدە بردن .

٥ ـ زیاتر لە وتەی (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْد) لە پاش هەستانەوە لە کڕنوش ، وە زیاتر لە یەك جار پاڕانەوە بە داوای لێخۆشبوون لە نێوان هەردوو سوجدەکەدا .

٦ ـ ڕاگرتنی سەر لە ئاست پشتدا لە کڕنوشدا .

٧ ـ بەدوورخستنەوەی هەردوو بازوو لە هەردوو لاکەلەکە ، وە بەدوورخستنەوەی سك لە هەردوو ڕان ، وە بەدوورخستنەوەی هەردوو ڕان لە هەردوو قاچ لە سوجدەدا .

٨ ـ بەرزکردنەوەی هەردوو قۆڵ لە زەوی لە کاتی سوجدەدا .

٩ ـ دانیشتنی نوێژگەر لەسەر پێی چەپی بە ڕاخراوەیی ، وە چەقاندنی پێی ڕاستی بە زەویدا لە شایەتومانی (تەحیاتی) یەکەم و لە نێوان هەردوو سوجدەکەدا .

١٠ ـ تەوەروك لە شایەتومانی (تەحیاتی) کۆتاییدا لە نوێژە سێ و چوار رکعاتیەکاندا : کە بریتی‌یە لە دانیشتن لەسەر سمتی ، وە پێی چەپی بخاتە ژێر پێی ڕاستی و پێی ڕاستیشی بە زەویدا بچەقێنێت .

١١ ـ ئاماژەکردن بە پەنجەی شایەتومان لە تەحیاتی یەکەم و دوومیشدا لەو کاتەوە کە دادەنیشێت تاوەکو کۆتایی تەحیات ، وە جوڵاندنی لە کاتی دوعا و پاڕانەوەدا .

١٢ ـ سەڵاوات و دوعای بەرەکەت بەسەرداڕژان لەسەر (مُحَمَّد) و (آلِ مُحَمَّد) ، وە لەسەر (إِبْرَاهِيم) و (آلِ إِبْرَاهِيم) لە تەحیاتی یەکەمدا .

١٣ ـ دوعاکردن و پاڕانەوە لە تەحیاتی کۆتاییدا .

١٤ ـ دەربڕینی قورئان خوێندن لە نوێژی بەیانی و نوێژی جومعە و نوێژی هەردوو جەژن و نوێژە بارانەدا ، وە لە دوو رکعاتی یەکەمی هەردوو نوێژی مەغریب و عیشایشدا .

١٥ ـ بە کپ خوێندن و دەرنەبڕینی قورئان خوێندن لە نوێژی نیوەڕۆ و عەسر و لە رکعاتی سێیەمی مەغریب و دوو رکعاتی کۆتایی عیشایشدا .

١٦ ـ خوێندنی قورئان زیاتر لە سورەتی فاتیحە ، لەگەڵ بەئاگابوون لە باقی تری سوننەتەکان لە نوێژدا جگە لە ئەوانەی کە باسمانکردن ، وە لەوانە : زیاتر لە وتەی نوێژگەر (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْد) لە پاش هەستانەوە لە کڕنوش بۆ ئیمام و مەئموم و تاك ، ئەمە سوننەتە ، هەروەها لەوانە : دانانی هەردوو دەست بە بڵاوکردنەوەی پەنجەکان لەسەر هەردوو ئەژنۆ لە کاتی کڕنوشدا .

* وانەی یازدەیەم : هەڵوەشێنەرەوەکانی نوێژ (مُبطلات الصلاة) :

هەڵوەشێنەرەوەکانی نوێژ (٨) هەشتن کە ئەمانەن :

١ ـ قسەکردن بە ئەنقەست لەگەڵ بەئاگابوون و زانیندا ، بەڵام کەسی لە بیرچوو و نەزان ئەوا نوێژەکەیان بەوە هەڵناوەشێتەوە .

٢ ـ پێکەنین .

٣ ـ خواردن .

٤ ـ خواردنەوە .

٥ ـ دەرکەوتنی عەورەت .

٦ ـ لادان و وەرچەرخانی زۆر لە رووی قیبلەدا .

٧ ـ دەست هێنان و بردنی زۆری یەکبەدوای یەك لە ناو نوێژدا .

٨ ـ دەستنوێژ شکان .

* وانەی دوانزەیەم : مەرجەکانی دەستنوێژ (شروط الوُضوء) :

مەرجەکانی دەستنوێژ (١٠) دە مەرجن کە ئەمانەن :

١ ـ موسڵمان بوون .

٢ ـ وە عاقڵ بوون .

٣ ـ وە تەمیزکردن و تێگەیشتن و جیاکردنەوەی شتەکان لە یەکتر .

٤ ـ وە هەبوونی نییەت .

٥ ـ وە لەگەڵدابوونی حوکمەکەی بەوەی کە نیازی پچڕانیی نەبێت تاوەکو پاك وخاوێنیەکەی تەواو بێت .

٦ ـ وە نەمان و کۆتایی هاتن و لێبوونەوە لە ئەوەی کە دەستنوێژ دەخوازێت.

٧ ـ وە خۆ پاك وخاوێنکردنەوە و تارات گرتن بە ئاو یان بە بەرد لە پێش دەستنوێژگرتن .

٨ ـ وە پاك وخاوێنی و حەلاڵێتی ئەو ئاوەی کە دەستنوێژی پێدەگیرێت .

٩ ـ وە لابردنی ئەوەی کە دەبێتە ڕێگر لە گەیشتنی ئاوی دەستنوێژگرتن بە پێست .

١٠ ـ وە ڕۆیشـــتنە نــاو کــاتی نوێــژەوە بــۆ ئــەو کەســەی کــە هەمیشــە بێدەستنوێژە .

* وانەی سیانزەیەم : فەرزەکانی دەستنوێژ (فُروض الوُضوء) :

فەرزەکانی دەستنوێژ (٦) شەشن کە ئەمانەن :

١ ـ شۆردنی ڕوومەت ، وە ئاوڕادانە ناو دەم و لووتیش بەشێکن لــێی .

٢ ـ وە شۆردنـی هـەردوو دەست تاوەکـو هەردوو ئانیشـك (قوڕنێسك) .

٣ ـ وە دەست هێنان بە هەموو سەردا ، وە هەردوو گوێیش بەشێکن لە سەر .

٤ ـ وە شۆردنی هەردوو پێ لەگەڵ هەردوو قولەپێ (قاپەڕەقەی پێ) .

٥ ـ وە ریزبەندی (الترتیب) لە نێوان هەموو پایەکاندا .

٦ ـ پێکەوەبوون و بەدوای یەکتردا بوون (الْمُوَالَاة) : (کە بریتییە لە شـۆردنی ئەندامەکانی دەستنوێژ یەك بە دوای یەك بــە بــێ ئــەوەی نــاوبڕێکی درێــژ بکەوێتــە نێوەندیانەوە) .

وە سوننەتە شۆردنی ڕوومەت و هەردوو دەســت و هــەردوو پــێ (٣) ســێ جــار دووبارە بکرێتەوە ، وە بە هەمان شێوەش ئاوڕادانە ناو دەم و ئاوڕادانە لووتیش ، وە ئەوەی کە فەرزە لەوەدا تەنها یــەك جــارە ، بــەڵام دەســتهێنان بەســەر ســەردا

ئەوا سوننەت نىيە دووبارە بكرێتەوە هەروەكو چۆن فەرموودە صەحيحەكان بەڵگەن لەسەر ئەوە .

* وانەی چواردەیەم : هەڵوەشێنەرەوەكانی دەستنوێژ (مُبطلات الوُضوء):

هەڵوەشێنەرەوەكانی دەستنوێژ (٦) شەشن كە ئەمانەن :

١ ـ ئەوەی كە لە هەردوو ڕێگای (پێش و پاشەوە) دێتە دەرەوە .

٢ ـ وە ئەو شتە خراپ و پیسەی كە لە جەستە دێتە دەرەوە .

٣ ـ وە نەمانی هەست و هۆش بە خەولێكەوتن یان جگە لەوە .

٤ ـ وە دەست هێنان بە عەورەتدا پێشەوە بێت یان پاشەوە بە بێ هەبوونی بەربەست .

٥ ـ وە خواردنی گۆشتی وشتر .

٦ ـ وە پاشگەزبوونەوە و هەڵگەڕانەوە لە ئیسلام ، خوا پەنای ئێمە و موسڵمانانیش بدات لەوە .

تێبینییەكی گرنگ :

شۆردنی مردوو : ڕاست ئەوەیە كە دەستنوێژ هەڵناوەشێنێتەوە ، ئەمەش وتەی زۆرینەی زانایانە لەبەر نەبوونی بەڵگە لەسەر ئەوە ، بەڵام ئەگەر دەستی مردووشۆرەكە بەر عەورەتی مردووەكە كەوت بە بێ بەربەست ئەوا دەستنوێژ گرتن پێویست دەبێت لەسەری .

وە پێویستە لەسەری كەوا دەستی بەر عەورەتی مردووەكە نەكەوێت ئیللا بە بەربەستەوە نەبێت .

وە بەهەمان شێوە دەست بەركەوتنی ئافرەتیش دەستنوێژ هەڵناوەشێنێتەوە بە ڕەهایی ـ جا چ ئەو دەست بەركەوتنە بە ئارەزووەوە بێت یاخود بە بێ ئارەزوو یەكسانە لە ڕاسترینی دوو وتەی زانایاندا ـ ئەگەر هیچ شتێكی لێنەیەتە دەرەوە ، چونكە پێغەمبەر (ﷺ) ماچی هەندێك لە خێزانەكانی كردووە و پاشان نوێژی كردووە و دەستنوێژیشی نەگرتووەتەوە .

وە فەرمایشتی خوای پاك و بێكەموكوڕی لە هەردوو ئایەتەكەی (النساء والمائدة)دا : ﴿أَوۡ لَٰمَسۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾ [النساء : (٤٣) ، والمائدة : (٦)] ئەوا مەبەست پێی جووتبوونە لە ڕاسترینی دوو وتەی زانایاندا ، وە ئەوە وتەی (ابن عباس رضي الله عنهما) و كۆمەڵێك لە زانایانی پێشین و پاشینە ، والله ولي التوفيق .

❁ ❁ ❁

* وانەی پانزەیەم : خۆڕازاندنەوە بە ڕەوشتە شەرعیـیـەکان بـۆ هـەموو موسڵمانێك :

خۆڕازاندنەوە بە ڕەوشتە شەرعیـیەکان بۆ هەموو موسڵمانێك ، وە لەوانە :

ڕاستگۆیی ، ئەمانەتپارێزی ، دەست و زمان و داوێن پاکی ، شەرم کردن ، ئازایەتی ، بەخشندەیی ، وەفاداری ، خۆبەدوورگرتن و خۆپاکڕاگرتن لە هەموو ئەوانەی کە خوا حەرام و قەدەغەی کردوون ، وە چاکبوون لەگەڵ دراوسێدا ، وە هاوکاری کردن و یارمەتیدانی کەسانی خاوەن پێداویستیـیەکان بە پێی توانا ، وە جگە لەوانەش لەو ڕەوشتانەی کە قورئان یان فەرموودە بەڵگەن لەسەر شەرعیەت بوونیان .

* وانەی شانزەیەم : خووگرتن بە ئاداب و ئاکار و خووە ئیسلامیـیەکان:

خووگرتن بە ئاداب و ئاکار و خووە ئیسلامیـیەکان ، وە لەوانە : سەلام کردن ، ڕووخۆشی ، خواردن و خواردنەوە بە دەستی ڕاست ، وە ناوهێنانی خوا بە وتنی (بِسْمِ اللَّهِ) لە سەرەتای دەست پێکردن و سوپاس و شوکر کردنیشی بە وتنی (الْحَمْدُ لِلَّهِ ...) لە کاتی لێبوونەوە و کۆتایی پێهێنانیدا ، وە سوپاس کردنی خوا بە وتنی (الْحَمْدُ لِلَّهِ) لە کاتی پژمیندا ، وە دوعاکردن بۆ ئەو کەسەی کە دەپژمێت ئەگەر سوپاسی خوای کرد ، وە سەردانکردنی نەخۆش ، وە

شـوێنکەوتنی جـەنازە بـۆ نوێـژ لەسـەرکردنی و ناشـتنی ، وە ئـاداب و ئاکـارە شەرعی‌یەکانی کاتی ڕۆیشتنە ناو مزگەوت یـان نـاو ماڵـەوە وە لـە کـاتی ڕۆیشـتنە دەرەوەش لێیـان ، وە لـە کـاتی سەفەریشـدا ، وە لەگـەڵ بـاوك و دایـك و خـزم و کەس و کار و دراوسێ و گـەورە و بچووکیشـدا ، وە پیرۆزبـایی کـردن بـە لـە دایـك بوونی منداڵ ، وە دوعای بەرەکەت بەسەرداڕژان لە کاتی ژنهێنان یان شـوکردندا ، وە سەرەخۆشی لـێ کـردن و دڵنـەوایی کـردن لـە کـاتی کارەسـات و ناهـەمواری و موسـیبەتدا ، وە جگـە لەوانـەش لـە ئاکـار و ئادابـە ئیسـلامـی‌یـەکان لـە کـاتی لەبەرکردن و داماڵینی پۆشاك و لەپێ‌کردنی پێڵاو .

* وانـەی حەڤدەیـەم : بـەئاگابوون و بەئاگاهێنانـەوە لـە شـیرك و جۆرەکانی تـاوانەکان :

بەئاگابوون و بەئاگاهێنانەوە لە شیرك و جۆرەکانی تاوانەکان ، وە لەوانە :

١ ـ شەریك بۆ خوا دانان .

٢ ـ وە سیحر و جادوو کردن .

٣ ـ وە کوشتنی ئەو کەسەی کە خوا کوشتنیی حەرام و قەدەغە کردووە ئـیللا بە حەق نەبێت .

٤ ـ وه خواردنی ماڵی یەتیم .

٥ ـ وه خواردنی ریـبـا و سوو .

٦ ـ وه پشـت هەڵـكـردن لەبـەرەی جـەنـگ له ڕۆژی پێشڕەوی كـردنـدا .

٧ ـ وه تاوانبـاركردن و توهمـەتباركردنی ئافرەتـانی داوێـن پـاكی بێئاگـای ئیماندار به بەدڕەوشتی .

* وه لـەوانه : ئەزیت و ئەشكەنجەدانی باوك و دایك ، وه پچڕاندنی پەیوەنـدی خزمایەتی ، وه شایەتیدانی نـاڕەوا و ناڕاسـت و بێبنـەوا ، وه سـوێندنی درۆ ، وه ئەزیتدانی دراوسـێ ، وه زوڵـم و ستەمـكردن لـه خەڵـك لـه : خوێــن و سـامان و ناموســیاندا ، وه خواردنــەوەی شــتـه سەرخۆشــكەر و بێهۆشكەرەكــان ، وه قومـاركردن ، وه غەیبـەت كردن ، وه فاتوفیت كـردن و قسـەهێنان و قسـەبردن ، وه جگه لەوانەش لەوانەی كه خوا یان پێغەمبەرەكەی (ﷺ) نەهیان لـێكردووه .

❁ ❁ ❁

* وانەی هەژدەیەم : ئامادەکردنی مردوو و نوێژ لەسەر کردن و ناشتنی:

ئەوەیە ووردەکاریەکانی :

* ئامادەکردنی مردوو :

یەکەم : شەرع دەخوازێت ئەو کەسەی کە لە حاڵەتی سەرەمەرگدایە تـەلقین بکرێـت بـە (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّه) [واتـە : بـە بیریـدا بهێنرێتـەوە و بخرێتـە سـەر زمـانی] ئەمەش لەبەر فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ) : ((لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّه))(٦).

واتە : (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّه) بە بیری ئەوانەتان بهێننەوە کە لە حاڵەتی سـەرەمەرگدان و بیخەنە سەر زمانیان و بەمە تەلقینیان بکەن .

وە مەبەسـت بـە (المَوْتَى) لـەم فەرموودەیـەدا : ئەوانـەن کـە لـە حاڵـەتی سەرەمەرگدان کە ئەوانەن وا نیشانەکانی مردنیان بەسەردا دەرکەوتووە .

دووەم : ئەگەر دڵنیابوون لە مردنی ئەوا هەردوو چاوی دادەخرێت و هـەردوو چەناکەی توند دەکرێت و دەدرێنەیـەك

لەبەر هاتنی سوننەت بەمە .

---

(٦) رواه مسلم في صحيحه .

سێیەم : پێویست و واجبە مردووی موسڵمان بشۆردرێت ، ئیللا مەگەر شەهیدی جەنگ بێت چونکە ئەمە ناشۆردرێت ، وە نوێژیشی لەسەر ناکرێت ، بەڵکو هەر لە نێو جلەکانی خۆیدا دەنێژرێت ، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) کوژراوەکانی ئوحدی نەشۆرد و نوێژیشی لەسەر نەکردن .

چوارەم : چۆنێتی شۆردنی مردوو :

عەورەتی دادەپۆشرێت و ئەنجا بەرز دەکرێتەوە ، وە بە نەرمی و لەسەرخۆ سکی دەگوشرێت ، ئەنجا مردووشۆرەکە پارچە پەڕۆیەك یان هاوشێوەی ئەوە لە دەستی دەپێچێت و بەوە پاك و خاوێنی دەکاتەوە ، ئەنجا دەستنوێژی بۆ دەگیرێت وەکو دەستنوێژی نوێژ ، ئەنجا سەر و ریشی دەشۆرێت بە ئاو و سیدر یان بە هاوشێوەی سیدر ، ئەنجا لای ڕاستی دەشۆرێت ، ئەنجا لای چەپی ، ئەنجا بۆ جاری دووەم و سێیەم بەو شێوەیە دەیشۆرێت ، لە هەموو جارێکیشدا دەست دەهێنێت بەسەر سکیدا ، وە ئەگەر شتێکی لێوە دەرچوو ئەوا دەیشۆرێت و ئەو شوێنەش بە لۆکە یان بە هاوشێوەی لۆکە دەبەستێت ، وە ئەگەر نەیگرتەوە ئەوا بە قوڕی گەرم یان بە کەرەستە پزیشکییە نوێیەکانی وەکو لەزگە و هاوشێوەکانی .

وە دووبارە دەستنوێژی بۆ دەگرێتەوە ، وە ئەگەر بە سێ جار شۆردن خاوێن نەبووەوە ئەوا زیاتری دەکات بۆ پێنج یان حەوت جار ، ئەنجا بە پۆشاکێك وشکی

دەکاتـەوە ، وە بـۆن دەخاتـە نێـو بنــباڵ و شـوێنەکانی سـوجدە بردنیـەوە ، وە ئەگەر هەمووی بۆنخۆش بکات ئەوا باشە ، وە کفنەکانی بە بخور بۆنخۆش دەکات ، وە ئەگەر سمێڵ و نینۆکەکانی درێژبوون ئەوا لێیان دەگرێت ، وە ئەگەر وازیشی هێنـا لێیـان ئـەوا هیچـی تێـدا نـیـە ، وە قـژی شـانە ناکـات و بـەری ناتاشـێت و خەتەنەی ناکات چونکە بەڵگە نەهاتووە لەسەر ئەوانە ، وە ئافرەت قـژی دەکرێـت بە سێ پەلك و لە پشتی سەریەوە شۆڕدەکرێتەوە .

پێنجەم : کفن کردنی مردوو :

باشتر وایە پیاو بە سێ پۆشاکی سپی کفن بکرێت کە کراس و سـەروێنی تێـدا نەبێت هەروەکو چۆن ئەمە کـرا بـۆ پێغەمبـەر (ﷺ) ، دەخرێتـە ناویـەوە و پـێ دەپێچرێتەوە ، وە ئەگـەر کفنـیش بکرێـت بـە کـراس و عـەورەت پـۆش (ئیـزار) و شــاکفن ئەوا هیچی تێدا نییە .

وە ئـافرەت لـە پێـنج پۆشـاکدا کفـن دەکرێـت : لـە کراسـێك و سەرپۆشـێك و عەورەت پۆشێك و دوو شــاکفندا .

وە ئەوەی کە واجب و پێویستە لە حـەقی هەمووانـدا تـەنها یـەك پۆشـاکە کـە هەموو مردووەکە بپۆشێت ، بەڵام ئەگەر مردووەکە لە ئیحرامدا بوو ئـەوا بـە ئـاو و سیدر دەشۆردرێت ، وە کفـن دەکرێـت بـە عـەورەت پـۆش (ئیـزار) و شـان و سـك پۆشــەکەی (ریدائەکـەی)دا یــان بــە جگــە لــەو دووانــە ، وە ســەر و ڕوومــەتی

داناپۆشرێت و بۆنخۆش ناکرێت چونکە لە ڕۆژی قیامەتدا زیندوو دەکرێتەوە و (لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ..) دەڵێت ، هەروەکو چۆن فەرموودەی صەحیح بەمە هاتووە لە پێغەمبەری خواوە (ﷺ) ، وە ئەگەر ئەو کەسەی وا لە ئیحرامدایە و مردووە ئافرەت بوو ئەوا کفن دەکرێت وەکو جگە لەو بەڵام بۆنخۆش ناکرێت و ڕوومەتی بە نیقاب و هەردوو دەستیشی بە دەستکێش داناپۆشرێت بەڵکو ڕوومەت و هەردوو دەستی دەپۆشرێت بە ئەو کفنەی کە تێیدا کفن کراوە ، بەو شێوازەی کە لە پێشەوە ڕوونمان کردەوە چۆن ئافرەت کفن دەکرێت .

وە منداڵی کوڕ لە نێو یەك تا سێ پۆشاکدا کفن دەکرێت ، وە منداڵی کچ لە نێو کراسێك و دوو شاکفندا کفن دەکرێت .

شەشەم : شایستەترین کەس بە شۆردن و نوێژ لەسەر کردن و ناشتنی مردوو ئەو کەسەیە کە خۆی وەصێتی کردووە بۆی ئەنجام بدات ، پاشان باوك ئەنجا باپیرە ، ئەنجا نزیکتر و نزیکتر لە پشتەکانی لە حەقی پیاودا .

وە لە پێشترین کەسیش بۆ شۆردنی ئافرەت : ئەو کەسەیە کە خۆی وەصێتی کردووە بۆی ئەنجام بدات ، پاشان دایك ئەنجا داپیرە ، ئەنجا نزیکتر و نزیکتر لە ئافرەتە خزم و دۆستەکانی .

وه ژن و مێرد دەتوانن یەکێکیان ئەوی تریان بشۆرێت چونکه (أبو بكر الصديق ﷺ) خێزانەکەی شۆردی ، وه هەروەها (علي ﷺ) خۆی (فاطمة)ی خێزانی (ﷺ) شۆرد .

حەوتەم : چۆنیێتی نوێژ کردنی مردوو :

چوار (اللَّهُ أَكْبَر) دەکات :

١ - له پاش یەکەمیان سورەتی فاتیحه دەخوێنێت ، وه ئەگەر لەگەڵ ئەوەشدا سورەتێکی کورت یان ئایەتێك یان دوو ئایەت بخوێنێت ئەوا باشه ، لەبەر ئەو فەرموودە صەحیحەی کە لەو بارەیەوە لە (ابن عباس)ەوە (ﷺ) هاتووه .

٢ - پاشان (اللَّهُ أَكْبَر)ی دووەم دەکات و سەلاوات دەدات لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) وەکو سەلاواتدانی ناو شایەتومان (تەحیات) .

٣ - پاشان (اللَّهُ أَكْبَر)ی سێیەم دەکات و دەڵێت : ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا ، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا ، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الإِيمَانِ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ ، وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ ، وَنَقِّهِ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ ، وَأَبْدِلْهُ دَاراً خَيْراً مِنْ دَارِهِ ، وَأَهْلاً

خَيْرَاً مِنْ أَهْلِهِ ، وَزَوْجَاً خَيْرَاً مِنْ زَوْجِهِ ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ ، وَنَوِّرْ لَهُ فِيهِ ، اللَّهُمَّ لاَ تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ)) .

٤ - پاشان (اللَّهُ أَكْبَرَ)ی چوارەم دەکات و ئەنجا یەك سەلام دەداتەوە بە لای ڕاستیدا .

وە سوننەتە لەگەڵ هەموو (اللَّهُ أَكْبَرَ)ێکدا هەردوو دەستی بەرز بکاتەوە .

وە ئەگەر مردووەکە ئافرەت بوو ئەوا دەوترێت : ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهَا ...)) هتد ، وە ئەگەر جەنازەکان دووان بوون ئەوا دەوترێت : ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُمَا ...)) هتد ، وە بە کۆ ئەگەر زیاتربوون لە دووان و دەڵێت : ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُمْ ...)) هتد .

وە ئەگەر منداڵ بوو ئەوا لە بری دوعای داوای لێخۆشبوون بۆی دەوترێت : ((اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ فَرَطَاً وَذُخْرَاً لِوَالِدَيْهِ ، وَشَفِيْعَاً مُجَاباً ، اللَّهُمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِيْنَهُمَا ، وَأَعْظِمْ بِهِ أُجُوْرَهُمَا ، وَأَلْحِقْهُ بِصَالِحِ سَلَفِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَاجْعَلْهُ فِي كَفَالَةِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ ، وَقِهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْجَحِيْمِ)) .

* وە سوننەتە کەوا ئیمام لە ئاستی سەری پیاوەوە و لە ئاستی ناوەڕاستی ئافرەتەوە بوەستێت ، وە ئەگەر چەند جەنازەیەك کۆبوونەوە ئەوا جەنازەی پیاو لە پێشی ئیمامەوە دەبێت ، وە ئافرەتیش لە پێشی قیبلەوە دەبێت .

وە ئەگەر منداڵیان لەگەڵدا بوو ئەوا منداڵی کوڕ پێش دەخرێت بەسەر ئافرەتدا ، ئەنجا ئافرەت ئەنجا منداڵی کچ ، وە دەبێت سەری منداڵی کوڕ لە ئاست سەری پیاوەوە بێت ، وە ناوەڕاستی ئافرەتیش لە ئاست سەری پیاوەوە بێت ، وە بە هەمان شێوە سەری منداڵی کچ لە ئاست سەری ئافرەتەوە دەبێت ، وە دەبێت ناوەڕاستی منداڵی کچیش لە ئاست سەری پیاوەوە بێت ، وە نوێژگەران هەموویان لە پشتی ئیمامەوە دەبن ئیللا مەگەر یەکێك لە پشتی ئیمامەوە

شوێنی دەستنەکەوێت ئەوا ئەوە لای ڕاستیەوە دەوەستێت .

هەشتەم : چۆنیێتی ناشتنی مردوو :

شەرعی وایە کە قەبر قوڵ بێت تاوەکو ئاست ناوەڕاستی پیاو ، وە ئەلحەدەکە بە لای قیبلەدا بکەنرێت ، وە مردووەکە بە لای ڕاستیدا بخرێتە ناو ئەلحەدەکەوە ، وە گرێکانی کفنەکە بکرێنەوە و دەرنەکرێن بەڵکو وازیان لێبهێنرێت ، وە ڕوومەتی دەرنەخرێت چ مردووەکە پیاو بێت یاخود ئافرەت یەکسانە ، ئەنجا خشتەکان بخرێنە سەری و قوڕی لێبدرێت بۆ ئەوەی جێگیر ببێت و لە خۆڵ بیپارێزێت ، وە ئەگەر بە ئاسانی قوڕ دەستنەکەوت ئەوا بە هەر شتێکی تر جگە لە قوڕ وەکو پلێت یان بەرد یان تەختە کە بیپارێزێت لە خۆڵ ، پاشان خۆڵی

بەسەردا دەکرێت ، وە سوننەتە لە کاتی ناشتنیدا بوترێت : ((بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ)) ، وە قەبرەکە بە ئەندازەی بستێك بەرز دەکرێتەوە ، وە ئەگەر کرا وردە بەردی لەسەر دابنرێت و ئاوپرژێن بکرێت .

وە شەرعی‌یە بۆ ئەوانەی کە شوێنی جەنازەکە کەوتوون لای قەبرەکەدا بوەستن و دوعا بۆ مردووەکە بکەن چونکە پێغەمبەر (ﷺ) ئەگەر لە ناشتنی مردوو ببوایەتەوە ئەوا لەسەری ڕادەوەستاو و دەیفەرموو : ((اسْتَغْفِرُوا لأَخِيكُمْ وَسَلُوا لَهُ التَّثْبِيتَ فَإِنَّهُ الآنَ يُسْأَلُ)) واتە : داوای لێخۆشبوون و دامەزران بکەن بۆ براکەتان چونکە ئێستا پرسیاری لێدەکرێت .

نۆیەم : وە شەرعی‌یە بۆ ئەو کەسەی کە نوێژی لەسەر نەکردووە لە پاش ناشتنی نوێژی لەسەر بکات ، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) ئەوەی کردووە ، بە مەرجێك ئەوە لە ماوەی مانگێك یان کەمتردا بێت ، وە ئەگەر ماوەکە لە ئەوەندە زیاتر بوو ئەوا شەرعی نی‌یە نوێژ لەسەر قەبر بکرێت ، چونکە لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) نەگوێزراوەتەوە کەوا لە پاش تێپەڕبوونی مانگێك لە ناشتنی مردوو نوێژی لەسەر قەبر کردبێت .

دەیەم : دروست نی‌یە بۆ خێزانی مردوو خواردن دروست بکەن بۆ خەڵك ، لەبەر فەرمایشتی صەحابی گەورە و ڕێزدار (جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ رضي الله عنه) : ((كُنَّا نَعُدُّ الِاجْتِمَاعَ إِلَى أَهْلِ الْمَيِّتِ وَصَنِيعَةَ الطَّعَامِ بَعْدَ دَفْنِهِ مِنَ النِّيَاحَةِ))(٧).

واتە : ئێمەی صەحابەکانی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) کۆبوونەوەی دەوری خاوەن مردوو و دروست کردنی خواردنی پاش ناشتنیمان بە شیوەن دەژمارد .

بەڵام دروست کردنی خواردن بۆ خێزانی مردووەکە یان بۆ میوانەکانیان ئەوا هیچی تێدا نی‌یە ، وە شەرعی‌یە بۆ خزم و کەسە نزیك و دراوسێکانی مردووەکە خواردن دروست بکەن بۆ خێزانەکەی چونکە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) کاتێك کە لە شامەوە هەواڵی مردنی (جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِب رضي الله عنه) پێدرا فەرمانی کرد بە کەس و کارەکەی کەوا خواردن دروست بکەن بۆ خێزانەکەی (جَعْفَر) و فەرمووی : ((إِنَّهُ أَتَاهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ)) واتە : ئەوان کارێکیان بەسەردا هاتووە سەرقاڵی کردوون .

وە هیچی تێدا نی‌یە کەوا خێزانی مردووەکە دراوسێکانیان یان جگە لە ئەوان دەعوەت بکەن بۆ خواردن لە ئەو خواردنەی کە بە دیاری بۆیان هێنراوە ، وە ئەوەش کاتێکی سنوور بۆ دیاری کراوی نی‌یە ئەوەندەی کە ئێمە لە شەرع بزانین.

یازدەیەم : دروست نی‌یە بۆ ئافرەت زیاتر لە سێ ڕۆژ تەعزێباری بکات بۆ مردوو تەنها بۆ مێردەکەی نەبێت ، ئەو کاتە واجب و پێویستە لەسەری چوار

---

(٧) رواه الإمام أحمد بسند حسن .

مانگ و دە ڕۆژ تەعزێباری بۆ بکات ، ئیللا مەگەر حەمل و سکی هەبێت ئەوا ئەو کاتە تاوەکو دانانی حەملەکەیەتی ، لەبەر سەلمێنراوێتی فەرموودەی صەحیح لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) بەوە .

بەڵام پیاو ئەوا بۆی دروست نیە تەعزێباری بکات بۆ هیچ کەسێك لە خزم و کەس و کاری و جگە لە ئەوانیش .

دوازدەیەم : شەرعیە بۆ پیاوان بەیناوبەین و ناوبەناو سەردانی گۆڕستان بکەن بە مەبەستی دوعاکردن بۆیان و داوای ڕەحم پێکردنیان و وەبیر هاتنەوەی مردن و پاش مردن لەبەر فەرمایشتی پێغەمبەر (ﷺ) : ((زُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمُ الآخِرَةَ))[٨].

واتە : سەردانی گۆڕستان بکەن چونکە قیامەت و دواڕۆژتان وەبیردێنێتەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) صەحابەکانیی فێردەکرد کەوا ئەگەر سەردانی گۆڕستانیان کرد بڵێن : ((السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَلاَحِقُونَ ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ ، يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ)) .

---

[٨] خرَّجه الإمام مسلم في صحيحه .

بەڵام ئافرەتان بۆیان نییە سەردانی گۆڕستان بکەن چونکە پێغەمبەر (ﷺ) نەفرەت و لەعنەتی کردووە لەو ئافرەتانەی کە سەردانی گۆڕستان دەکەن ، وە لەبەر ئەوەی مەترسی دەکرێت بە هۆی ئەو سەردان کردنیانەوە بۆ گۆڕستان تووشی فیتنە و کەم خۆڕاگرتن ببن ، هەروەها دروستیش نییە بۆیان شوێنی جەنازە بکەون بۆ گۆڕستان چونکە پێغەمبەر (ﷺ) ڕێگری لێکردوون لەوە ، بەڵام نوێژکردن لەسەر مردوو لە نێو مزگەوتدا یان لە نێو نوێژگەدا (الـمُصلَّى) ئەوا ئەمە شەرعییە بۆ پیاوان و ئافرەتانیش هەموویان .

ئەمە کۆتایی ئەوەیە کە توانرا کۆبکرێتەوە .

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ

***

ناوەڕۆك

* پێشەکی دانەر ٣
* **وانەی یەکەم** : سورەتی فاتیحە و سورەتە کورتەکان ٤
* **وانەی دووەم** : پایەکانی ئیسلام ٤
* **وانەی سێیەم** : پایەکانی ئیمان ٦
* **وانەی چوارەم** : بەشەکانی یەکخواپەرستی و بەشەکانی شیرك.......... ٧
بەشەکانی یەکخواپەرستی (أقسام التوحید) ٧
بەشەکانی شیرك (أقسام الشرك) ٩
* **وانەی پێنجەم** : چاکەکاری (الإحسان) ١٥
* **وانەی شەشەم** : مەرجەکانی نوێژ (شروط الصلاة) ١٦
* **وانەی حەوتەم** : پایەکانی نوێژ (أركان الصلاة) ١٦
* **وانەی هەشتەم** : فەرزەکانی نوێژ (واجبات الصلاة) ١٧
* **وانەی نۆیەم** : ڕوونکردنەوەی (شایەتومان / تەحیات) ١٨
* **وانەی دەیەم** : سوننەتەکانی نوێژ (سُنَنُ الصلاة) ٢٠
* **وانەی یازدەیەم** : هەڵوەشێنەرەوەکانی نوێژ (مُبطلات الصلاة) ٢٣
* **وانەی دوانزەیەم** : مەرجەکانی دەستنوێژ (شروط الوُضوء) ٢٤
* **وانەی سیانزەیەم** : فەرزەکانی دەستنوێژ (فُروض الوُضوء) ٢٥
* **وانەی چواردەیەم** : هەڵوەشێنەرەوەکانی دەستنوێژ (مُبطلات الوُضوء) . ٢٦

* **وانـــەی پانزەیـــەم** : خۆڕازاندنـــەوە بـــە ڕەوشـــتە شـــەرعـــیـــیـــەکان بـــۆ هـــەموو موسڵمانێك........ ٢٩

* **وانەی شانزەیەم** : خووگرتن بە ئاداب و ئاکار و خووە ئیسلامییەکان .. ٢٩

* **وانـــەی حەڤدەیـــەم** : بـــەئاگابوون و بەئاگاهێنانـــەوە لـــە شـــیرك و جۆرەکـــانی تاوانەکان ... ٣١

* **وانەی هەژدەیەم** : ئامادەکردنی مردوو و نوێژ لەسەر کردن و ناشتنی . ٣٣

چۆنێتی شۆردنی مردوو ٣٤

چۆنێتی کفن کردنی مردوو ٣٦

چۆنێتی نوێژکردنی مردوو ٣٨

چۆنێتی ناشتنی مردوو ٤١

سەردانی گۆڕستان ٤٤

الإمام ابن باز في سطور(١)

* هو الإمام الحَبْر المُجدِّد ، شيخ الإسلام ومُفتي الأنام ، العلامَّة الشيخ عبدالعزيز بن عبد الله بن باز رحمه الله .

* ولد الشيخ في مدينة الرياض بتاريخ : (٢ / ١٢ / ١٣٣٠) هـ .

* كان الشيخ ابن باز إماماً ربانيَّاً حيثُ كان عالماً عاملاً بعلمه ومُعلماً لغيره وداعياً إلى الله على بصيرة ، وكان له حظ وافر من وصفي "الرباني والإمام" المذكورين في قوله تعالى : ﴿وَلَٰكِن كُونُواْ رَبَّٰنِيِّـۧنَ بِمَا كُنتُمۡ تُعَلِّمُونَ ٱلۡكِتَٰبَ وَبِمَا كُنتُمۡ تَدۡرُسُونَ ٧٩﴾ [آل عمران] ، وقوله تعالى : ﴿وَجَعَلۡنَا مِنۡهُمۡ أَئِمَّةٗ يَهۡدُونَ بِأَمۡرِنَا لَمَّا صَبَرُواْۖ وَكَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يُوقِنُونَ ٢٤﴾ [السجدة] .

* وكان الشيخ ابن باز رحمه الله "**رَجُلَ عامَّةٍ**" وهذه منقبة عند أئمة السلف الصالح كما جاء في كتب التراجم والتاريخ ، وكان "**أُمَّةً في رَجُلٍ**" :

والنَّاسُ أَلْفٌ مِنْهُم كَواحِدٍ ... وواحِدٌ كالأَلْفِ إِنْ أَمْرٌ عَنَا

* توفي الشيخ بتاريخ (٢٧ / ١ / ١٤٢٠) هـ رحمه الله رحمةً واسعة وأدخله الفردوس الأعلى .

---

(١) اقرأ : (**الشيخ عبدالعزيز ابن باز .. نموذجٌ من الرعيل الأول**) للشيخ عبدالمحسن العبَّاد حفظه الله .
و (**الإمام ابن باز .. دروسٌ ومواقِفٌ وعِبَرٌ**) للشيخ عبدالعزيز السدحان حفظه الله .

* كان وفاة الشيخ ابن باز رحمه الله خسارة كبيرة للعالَم أجمع ومصيبة عظيمة على المسلمين عموماً ، وبوفاة الشيخ تبين للناس مصداق قول بعض أهل العلم قديماً عندما قالوا : **(موتُ العالِمِ موتُ العالَمِ)** .

*** من دُرَرِ كلام الشيخ ابن باز رحمه الله :**

قال الشيخ ابن باز رحمه الله : **(مَنْ نَذَرَ نَفْسَهُ لِخدمة دينهِ عاش مُتعباً ، ولكن سيعيشُ كبيراً ، وسيموتُ كبيراً ، وسيُبعثُ كبيراً ، والحياةُ في سبيل الله أصعبُ من الموتِ في سبيل الله)** .

الْحَمْدُ للهِ الَّذِي وَفَّقَنِي لِتَرْجَمَةِ

هَذِهِ الرِّسَالَةِ الصَّغِيْرَةِ الْحَجْمِ الْعَظِيْمَةِ النَّفْعِ وَالْفَائِدَةِ

(لَقَدْ بَدَأْتُ بِتَرْجَمَتِهَا وانْتَهَيْتُ مِنْهَا فِي مَكَّةَ الْمُكَرَّمَة

بِدَاخِلِ جَامِعِ الشَّيْخ عَبْدِالعَزِيْزِ بن بَاز رَحِمَهُ اللَّهُ

أَثْنَاءَ مَوْسِمِ حَجِّ عَامِ ١٤٣٣ مِنَ الْهِجْرَةِ النَّبَوِيَّة)

مَكَّةَ الْمُكَرَّمَة / الْعَزِيْزِيَة / جَامِعِ الشَّيْخ عَبْدِالعَزِيْزِ بْنِ بَاز رَحِمَهُ اللَّهُ

بَعْدَ صَلاةِ الْعِشَاء / ٢٢ / ذُو الحِجَّة / ١٤٣٣ هـ

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الاتْيَانَ إِلَى الحَجِّ وَالْعُمَرَة مَرَّاتٍ عَدِيْدَة

وَارْزُقْنِي الإِقَامَةَ فِي مَكَّةَ الْمُكَرَّمَة وَالْمَدِيْنَةِ النَّبَوِيَّة

ـ قُولُوا : آمِيْن ـ

أبو فردوس محمد بن عبد الرحمن بن لطيف الكردي العراقي